

SZENTMÁRTONI JÁNOS
Búcsú Csontos Jánostól

Tisztelt gyászoló család, barátok, kollégák, ismerősök!

Felháborít és lesújt, hogy nem csupán a nagy öregek, a már félig halhatatlanok távoznak közülünk hatalmas úrt hagyva maguk után – hanem azok is, akik nem töltötték ki az idejüket. Csontos Jánosban kulcsembert veszítettünk el. A szó szoros értelmében, hiszen ajtókat nyitott meg előttünk, lehetőségekhez juttatott minket, tanácsokkal látott el – ha hívtuk, jött, segített, elkísért, képviselt... S mindezt önzetlenül. Mintha a bátyánk lett volna, aki soha nem tolokodik elénk, inkább a háttérből vigyáz ránk észrevétlenül, de ha kell, élénk áll, hogy megvédjen minket.

Csontos János (1962. június 16. – 2017. december 4.)

Tisztelt gyászolók, nézzék el nekem a személyes hangvételt, de egy évvel ezelőtt még együtt forgattunk gombai kertemben, pár hete még lázasan tervezte egy új irodalmi portál beindítását, vagy beszélt az Írószövetség klubtermének pódiumán legújabb kötetéről – most pedig már sehol nincs. Vagyis a mindenholban van. Nem az itt-és-mostban. Nézem az *Írókorzó* portrészorozatot pergő képkockáit, hogy milyen jókedvvel és természetesen bírja szóra riportalanyait – és közben arra döbbenek, hogy mostantól már csak ott láthatom őt élve, fent a vásznon, vagy egy képernyőn. Hangját csak a verseiből hallhatom. Jellegzetes nevetését emlékeim cellafala veri vissza. Vigasztal, hogy aki ennyi mindentől tükröződik, szól hozzánk, az nem tűnik el sohasem. Többféle formában is köztünk marad. S ki tudja, tán láthatatlan is írja majd rólunk a színes kis publikat valamelyik égi rovatnak.

Utolsó interjújában, amelyet sokan fognak még idézni, így vall: „Az ember javíthatatlanul halandó

lény, még ha reménytelenül kacérkodik is a halhatatlansággal. Ilyennek teremtette az Isten. Mindig kételemek töltenek el, hogy vajon elég mély-e az én hitem – de hát a fuldoklónak (...) teljesen mindegy, hogy három vagy háromszáz méternyi víztömeg hőmpölyög alatta. Születésünktől halálra vagyunk ítélve, de ifjan még látszólag messze a végpont. Még mesterhármast rúgunk (...), nem marad előttünk várrom megmászatlanul, szép nő meghódítatlanul, jó könyv kiolvasatlanul. Ebbe a másik célegyenesbe fordulva viszont minden nyilallás, sajdulás, roppanás a vég előszobájának tetszik. Persze, fiatalon is igen könnyen meg lehet halni – néhányszor nekem is majdnem sikerült. (...) Az Úrnak lehetett valami terve, mert akkor nem vándoroltatta volna északra állítólagos talján anyai őseimet, délre pedig állítólagos ruszin apai őseimet, hogy félúton összehatalálkozzanak a Kárpát-medencében, és én e társtalan nyelv gyönyörű nyúgében tölthessem el az életemet. Nehéz eldönteni: az Isten akkor kegyesebb-e hozzánk, ha hirtelen, váratlanul szólít el, vagy ha módot és időt ad a felkészülésre (...) Akkor sújt-e, ha igazán szeret?”

Nem tudhatom, hogy Jánosnak maradt-e elég ideje felkészülni, csak azt, hogy sok terve volt még; a kórházban is regényt írt. Mégis, ha végigtekintek szép-irodalmi és újságírói pályáján, nem torzót látok. Emberfeletti munkabírással, szorgalommal és alázattal, életének ötvenöt esztendeje alatt egy olyan életművet épített fel, amely párját ritkító. Tizenöt verseskötet, húsz prózakönyv, tizennégy tévésorozat, negyvenhat dokumentumfilm – számos lap- és antológiaszerkesztés, közéleti feladat. Mondhatni, teli bőröndöt hagyott hátra, amelynek rendkívül értékes tartalmával jól kell majd gazdálkodnunk.

Minőség és hitelesség – e két szó jut eszembe, ha rá gondolok. A következetes, kompromisszumra igen, de megalkuvásra soha nem képes „szellemi szabadságharcos” elhagyta a csatateret. Nekünk, itt maradtaknak kell vívniuk tovább helyette is egy értékeesebb és élhetőbb holnapért. Nélküle nem lesz könnyű, de nem adhatjuk fel, ha hűek akarunk maradni hozzá.

Kedves János, Isten Veled!

Elhangzott Csontos János temetésén, a Rákospalotai Magyarok Nagyasszonya Főplébánia nagytemplomában, 2017. december 16-án.